

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tuzemstvske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petlitvste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadrantni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne opise primeren popust. V oddelku „Mala naravnost“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsake petlitvste 24 vin. (Vse cene in plačila v slovenskih denarnicah.)

na slovensko pisane pritožbe zaradi krivičnega rekviriranja sploh ne ozirajo? Ali veste, da vlada ne omejeno pri prošnjah za dopuste, podpore itd. c. kr. zadržuje, ki noče o slovensčini nič slišati? Ali veste, da na Slovenskem ne velja cesarska postava, temveč vladajo le zagrizeni nemški uradniki, ki črtijo iz dna duše slovenskega človeka in mu škodujejo, kjer le morejo, namesto da bi mu šli v tem težkem času na roko? Celo vrsto takih „Ali veste?“ in žalostnih odgovorov na to nahajate na Slovenskem v vsaki vasi!

Veliko je trpljenje slovenskega ljudstva, ki je poslalo najboljše moči v obrambo domovine proti sovražniku. Doma to dobro ljudstvo radevoljno preskrbuje nemška mesta z mesom in poljskimi pridelki in prejema zato zaničevanje. Bič s katerim ga tepe zato nemško uradništvo, mu je plačilo. Ali ne bo tega nikdar konec?

Nikdar! ako bodo stali na vodilnih uradnih mestih še nadalje taki ljudje, kakor stojijo sedaj: nikdar! ako bomo še nadalje odvisni od samovoljne nemške nadvlade! Slovenski kmet bo moral še nadalje pisati nemške prošnje, slovenski uradi bodo morali še nadalje nemško uradovati, ker drugače niti teh drobtin ne bodo dobili, ki jih dobivajo sedaj. Kaj nam pomaga enakopravnost na papirju, ako smo pa v resnici narod druge vrste? Kaj pomaga slovenska pritožba, ako jo pa kratkoma zavrnejo, kaj slovenski priziv, ako ga vržejo v koš? In kmet nima časa, nima denarja in ne more imeti toliko pravne izurjenosti, da bi se mogel uspešno ustavljati vseh uradniku in si proti njemu poiskati svoje pravice. Kmet mora pravice dobiti od uradnika, da mu svetuje dobro. Ako uradnik kmetu robato pove, da se zoper to ali ono stvar ne more pritožiti, temveč mora plačati in molčati, bo mu kmet v devetindevedesetih slučajih od sto verjel, kvečjemu gre še vprašat sosednjega uradnika istega mišljenja in prejel bo seve enak odgovor. Kam naj se obrne? Obda ga morje neprijaznih ljudi in posledica je, da trpi škodo, se hujša je pata, da vidi v uradniku le sovražnega človeka, ki mu hoče samo hudo.

Zato zahteva slovensko ljudstvo slovenskih uradnikov in uradov od najvišjega do najnižjega! Zato kličemo: Jugoslovanska misel naprej, dokler se ne uresniči zahteva naših poslancev, ki so jo stavili dne 30. maja 1917 v državni zbornici. Ne upamo ničesar in ne pričakujemo ničesar od vlade kakoršna je sedaj. Dajte nam pravico, dajte nam svobodo in jugoslovanski narod bo najkrepkejša opora državi!

Kdo razdira?

Iz ptujskega okraja se nam piše: Za nadaljevanje krvave vojske tako navdušeno nemškutarsko glasilo „Štajerc“ vedno očita našim poslancem, ki delajo na to, da se slovenski in hrvaškosrbski narod združi v eno deželo, da hočejo razdreti Avstrijo. A ne raztrgati, ampak združiti je naš cilj. Raztrgane ude, dele našega naroda združiti v eno celoto, v eno telo, to telo pa združiti z Avstrijo, s habsburškim vladarjem kot glavo, to se vendar ne pravi raztrgati, slabiti, ampak zbirati, združevati, krepiti. To mora vendar že najpriprostejša pamet spoznati! Močno bo potem jugoslovansko ljudstvo, krepka, na trdnem temelju potem tudi Avstrija. „Štajerc“ naj rajši svoje nauke pove svojim somišljenikom, svojim krušnim očetom — Vsenemcem. Ti pač hočejo razdirati in oslabiliti Avstrijo. Njihova vedna zahteva je, da se mora Galicija na severu in Dalmacija na jugu ločiti od zveze drugih avstrijskih dežel. Ali ni to razdiranje? Ali ne bi potem Avstrija bila slabša in manjša? Njihova nadaljna zahteva je, da se češka dežela raztrga v nemško in češko samostojno deželo. Vsenemci, katerih zvesti pristaši so naši nemškutarji in ki so v svoj voz vpregli vse naše uradništvo, da celo vlado, dobro vedo, da bi bila odcepitev Dalmacije in Galicije Avstriji v škodo, toda oni to zahtevajo, da bi potem ložje druge nenemske narode tlačili in ponemčevali. Mi hočemo enakopravnost, svobodo in združitev jugoslovanskega ljudstva v habsburški državi, hočemo kot enako-

Slovenska misel naprej!

Tako beremo v predzadnjem „Gospodarju“. Potrebna je bila notica, potrebni so bili tudi članki anake vsebine, ker smo med vojno zgubili le premnogo nekdanje naše slovenske zaveznosti. Vendar ni staval nekaj vprašanj, ki dajo obenem odgovor, zakaj se pri nas toliko nemškutari. Ali veste, da je bila zavrnjena cela vrsta prošanj za dopuste samo zato, ker so bile pisane slovensko? Ali veste, da se

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Po preteku 20 dni smo bili spočiti na vseh udih in ojačeni po došlem maršbataljonu. Poslali so nas bolj na desno od Zdunije v vas Kiskurima na Madžarskem, kjer so Rusi preveč pestili 22. domobransko divizijo.

Kiskurima je umazana slovaška vas, o kateri bodi zaupano, da nisem videl nikjer ne prej ne slej toliko zibelk kot v tem selu. Te zibelke niso izdelane po našem kroju, ampak res patentirano slovaško. Taka zibelka je zabojček iz štirih desčic. Na levem in desnem koncu po dolžini računano je pritrjen ta zaboj na dve vrbovi trti. Cela naprava se ne ziblje kot pri nas po tleh, ampak je privezana za že omenjeni trti na tram na stropu ravno nad materino posteljo. Mati drži v roki celo noč tretjo trto, za katero počukava od časa do časa za tram visečo zibelko, ki se guga po zraku v mogočnih polkrogih. Bolj ko kriči otrok, bolj močno in v tem večjih polkrogih ga tira mati po zraku. Otrok je prisiljen zavreti lok valed za otroka presilnega guganja in omotice. V tej Kiskurimi sem pregledal nekaj bait, v vsaki so visele na podstropnih tramovih po 3 do 4 zibelke, ki so bile pa vse v prometu. Je prijetno gledati, če odrkava po zraku četvero zibelk. Osušene vrbove trte

evikajo, otroci vikajo; matere pa gonjo te z otročjadjo napolnjene zabojčke na vse štiri vetrove. Da bi bile ženske otroke kedaj previjale, nisem zapazil tu. Kedaj so jih krmile ali dojile, tudi ne vem. To sem videl, da so vstajale iz postelj le toliko, da so si skuhaile zjutraj in opoldne krompirja, sicer so cele dneve in noči preležale v posteljah ter zibale. Ni čuda, če Slovaki ljubijo in spoštuje svoje mater.

V Kiskurimi so gojili poleg otrok izvanredno mnogo hišnih kuncev in takozvanih morskih svinj. Ti kuneci so majhne, pritlikave kakovosti in bivajo z ljudmi pod istim krovom. Pod klopmi in po hišnih kotih imajo ti uhljači svoje luknje v zemljo, kamor se s rivajo in tičijo po dnevu. Ponoči se pa porazlezejo po izbah kot pri nas miši, podgane, grilli in tem podobna nočna golazen. Mi vsi smo te kunčke sovražili ter jih zaklinjali ravno radi ponočnjaštva. Ker smo ležali po tleh, so nam plazili in skakali celo noč po in preko obrazov. Se bolha in uš kratita človeku spanje, kaj ne bi kunec, ki ne gomazi samo po rokah in nogah, ampak tudi po obrazu. Po cele noči smo si hladili jezo s tem, da smo jih grabili za ušesa in jih lučali iz kota v kot. Če je telebnila grdoča na trdo ob steno, je miroval vsaj nekaj časa. Trajno in uspešno se zavarovati proti tej nočni golazni, ni bilo mogoče. Torej otrok, kuncev in morskih svinj je bilo za tistih časov v Kiskurimi več kakor more prenesti vojaško-krišćanska potrpežljivost.

Nad Kiskurimo štrli navpik proti nebu precej visok hrib, Krasna gora po imenu. Ravno ta Krasna gora je dovolj prebarvana z našo in rusko krvjo. Rusi so se zaganjali v ta hrib z vso silo, hoteli so nam ga iztrgati za vsako ceno radi razgleda, da bi

lahko opazovali s hriba premikanje naših čet in artilerijske postojanke. V obrambo te Krasne gore sta bili odposlani dve kompaniji našega polka. Vodil in poveljeval jim je Slovenec, nadporočnik Egon Gabrijelečič. Kar je bilo pri našem regimentu častnikov-Slovencev, bodisi aktivnih ali rezervnih, bili so vsi junaki, ki so zvečine zapečatili svoje junaštvo s — smrtjo. Od prvega do zadnjega so bili vsi zavedno narodni; postopali so pa tudi z moštvom slovensko usmiljeno, potrpežljivo in blagohotno. Velenarodnjak med narodnjaki, nadjunak med junaki je bil pa naš Gabrijel, kakor smo klicali vsi že omenjenega nadporočnika. Priljubljen je bil pri častnikih, ljubilo in oboževalo ga je pa pred vsem moštvo. Dičila ga je slovensko vesela narav, pel si je vedno in povsod. Slovel ni samo kot veseljak in dober pevec, ampak tudi kot nadarjen častnik. Poverjevali so mu v vojni najtežavnejše in najnevarnejše naloge, katere je reševal vsekdar z vojaško udanostjo, z bistroumnostjo in jnaštvom.

Ta naš Gabrijel, ljubljeneč celega polka, je kobacel z dvema stotnijama do pasu po snegu, da zasede in brani Krasno goro. Rusi so napadli to točko, kojo je ščitil Gabrijel z dvema stotnijama, s 16 ruske močnimi kompanijami. Naš junak jih ni samo odbil, ampak jih zapodil celo v beg. S ponovljenimi napadi se je sovražniku vendar le posrečilo vgnezditi se prav ob vznožju gore. To sovražno gnezdo je jezilo Gabrijel in naskočil ga je z grsmovitim „Hurra! Na nož!“ Močan ruski regiment je obrnil po tem spopadu Krasni gori hrbet.

Gabrijel, ki je jurišal na četu svojih udanih Slovencev, je zmagal, a ni se vrnil več živ v našo